

Rada
Európskej únie

V Bruseli 8. júna 2018
(OR. en)

Medziinštitucionálny spis:
2018/0224 (COD)

9865/18
ADD 6

RECH 272
COMPET 421
IND 156
MI 436
EDUC 245
TELECOM 170
ENER 224
ENV 413
REGIO 38
AGRI 271
TRANS 248
SAN 181
CADREFIN 79
CODEC 998
IA 189

NÁVRH

Od:	Jordi AYET PUIGARNAU, riaditeľ, v zastúpení generálneho tajomníka Európskej komisie
Dátum doručenia:	7. júna 2018
Komu:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generálny tajomník Rady Európskej únie
Č. dok. Kom.:	SWD(2018) 309 final
Predmet:	PRACOVNÝ DOKUMENT ÚTVAROV KOMISIE Európsky horizont Konzultácia so zainteresovanými stranami Súhrnná správa Sprievodný dokument k návrhom NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY, ktorým sa stanovuje Európsky horizont – rámcový program pre výskum a inovácie a ktorým sa stanovujú jeho pravidlá účasti a šírenia ROZHODNUTIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY, ktorým sa stanovuje špecifický program na vykonávanie programu Európsky horizont – rámcový program pre výskum a inovácie NARIADENIE RADY, ktorým sa stanovuje výskumný a vzdelávací program Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu na obdobie 2021 – 2025, ktorým sa dopĺňa program Európsky horizont – rámcový program pre výskum a inovácie

Delegáciám v prílohe zasielame dokument SWD(2018) 309 final.

Príloha: SWD(2018) 309 final

V Bruseli 7. 6. 2018
SWD(2018) 309 final

PRACOVNÝ DOKUMENT ÚTVAROV KOMISIE

Európsky horizont
Konzultácia so zainteresovanými stranami
Súhrnná správa

Sprievodný dokument

k návrhom

NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY, ktorým sa stanovuje
Európsky horizont – rámcový program pre výskum a inovácie a ktorým sa stanovujú
jeho pravidlá účasti a šírenia

ROZHODNUTIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY, ktorým sa stanovuje
špecifický program na vykonávanie programu Európsky horizont – rámcový program
pre výskum a inovácie

NARIADENIE RADY, ktorým sa stanovuje výskumný a vzdelávací program
Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu na obdobie 2021 – 2025, ktorým sa
doplňa program Európsky horizont – rámcový program pre výskum a inovácie

{COM(2018) 435 final} - {COM(2018) 436 final} - {COM(2018) 437 final} -
{SEC(2018) 291 final} - {SWD(2018) 307 final} - {SWD(2018) 308 final}

Európsky horizont Konzultácia so zainteresovanými stranami

Súhrnná správa

1. ÚVOD

V tomto dokumente sú zhrnuté¹ odpovede predložené v rámci verejnej konzultácie o budúcich fondoch EÚ v oblasti investícií, výskumu a inovácií, MSP a jednotného trhu, ktorá prebiehala od januára do marca 2018, a ďalšia spätná väzba od zainteresovaných strán. Analýzy prispeli k návrhu Komisie, ktorý sa týka budúceho rámcového programu Európsky horizont, ktorý bol prijatý v júni 2018.

Cieľom konzultácie so zainteresovanými stranami bolo zhromaždiť stanoviská zainteresovaných občanov a zainteresovaných strán k návrhu programu Európsky horizont, ktorý je programom EÚ pre výskum a inovácie po roku 2020. V rámci prípravy Komisia vykonala mapovanie kľúčových zainteresovaných strán vrátane organizácií EÚ a zastrešujúcich organizácií a inštitúcií aktívnych v tejto oblasti politiky. S cieľom prispôsobiť sa rôznym informačným potrebám konzultačné činnosti zahŕňali aj konferencie zainteresovaných strán a podujatia, cielené semináre, expertné skupiny, online verejnú konzultáciu a analýzu pozičných dokumentov predložených Európskej komisii. Na analýzu vstupov zainteresovaných strán sa použili kvalitatívne aj kvantitatívne metódy.

2. VÝSLEDKY KONZULTÁCIE SO ZINTERESOVANÝMI STRANAMI

2.1. Verejná konzultácia o fondoch EÚ v oblasti investícií, výskumu a inovácií, MSP a jednotného trhu

Dotazník obsahoval uzavreté a otvorené otázky týkajúce sa politických výziev, subsidiarity a pridanej hodnoty EÚ, cieľov programov a prekážok pri ich dosahovaní, možností zjednodušenia a synergických účinkov medzi programami. Zainteresované strany mohli predložiť aj pozičné dokumenty.

Predložených bolo viac ako 4 000 odpovedí a **94 % respondentov sa vyjadrilo k podpore EÚ určenej na výskum a vývoj**. Odpovede týchto respondentov boli predmetom ďalšej analýzy, ktorá sa uvádza ďalej v texte.

Takmer polovica respondentov (46 %) odpovedala ako jednotlivci, nasledovali zástupcovia podnikov a priemyslu (17 %) a univerzity (14 %). 93 % respondentov bolo z členských štátov EÚ, 5 % z pridružených krajín a 1 % z tretích krajín. Respondenti pochádzali zo 70 rôznych krajín; najviac ich bolo zo Španielska, nasledovalo Nemecko, Taliansko, Francúzsko a Belgicko.

Približne 90 % (3 414) respondentov prieskumu uviedlo, že má skúsenosti s programom Horizont 2020. Respondenti, ktorí uviedli, že majú skúsenosti s programom Horizont 2020, mali zároveň skúsenosť s európskymi štrukturálnymi a investičnými fondmi (22 %), programom EÚ v oblasti zdravia (9 %) a Programom pre konkurencieschopnosť podnikov a MSP (8 %).

Komisia určila niekoľko politických výziev, ktoré by sa mohli riešiť v rámci programov v oblasti investícií, výskumu a inovácií, MSP a jednotného trhu. Podľa respondentov sú najdôležitejšie tieto výzvy:

- „Podpora výskumu a inovácie v celej EÚ“: 97 % respondentov považuje túto oblasť za veľmi dôležitú alebo skôr dôležitú politickú výzvu.
- „Podpora vzdelávania, rozvoja zručností a odbornej prípravy“: 93 % respondentov považuje túto oblasť za veľmi dôležitú alebo skôr dôležitú politickú výzvu.

¹ Podrobný prehľad výsledkov konzultácie so zainteresovanými stranami nájdete v prílohe 2 k posúdeniu vplyvu programu Európsky horizont (SWD XXX/2018).

- „Zabezpečenie čistého a zdravého prostredia a ochrana prírodných zdrojov“: 90 % respondentov považuje túto oblasť za veľmi dôležitú alebo skôr dôležitú politickú výzvu.

Približne 61 % respondentov sa domnieva, že politická výzva „podpora výskumu a inovácie v celej EÚ“ bola doposiaľ úplne alebo pomerne dobre riešená, kým 35 % sa domnievalo, že bola zvládnutá len čiastočne. V oblasti riešenia nezamestnanosti a sociálnych rozdielov možno urobiť viac: len 14 % respondentov sa domnieva, že sa táto výzva rieši pomerne dobre.

Podľa väčšiny zainteresovaných strán sú hlavnou prekážkou pri dosahovaní cieľov súčasného programu „príliš zložité postupy vedúce k vysokej administratívnej záťaži a k oneskoreniam“. Zaznamenali sa aj ďalšie prekážky: „nedostatočná pružnosť pri reakcii na nepredvídateľné okolnosti“, „nedostatočné synergické účinky medzi programami/fondmi EÚ“ a „problémy pri prepájaní opatrení EÚ s inými verejnými zásahmi a so súkromnými zdrojmi“.

Zainteresované strany vo všeobecnosti súhlasia s tým, že najdôležitejšími faktormi zjednodušenia sú zníženie počtu pravidiel, jasnejšie a stručnejšie pravidlá, zosúladenie pravidiel medzi fondmi EÚ a lepšia spätná väzba žiadateľom.

Väčšina respondentov (88 %) je presvedčená, že súčasný program má vysokú alebo pomerne vysokú pridanú hodnotu v porovnaní s tým, čo by členské štáty mohli dosiahnuť na vnútroštátnej, regionálnej a/alebo miestnej úrovni. Verejné regionálne orgány, univerzity a organizácie občianskej spoločnosti vnímajú túto oblasť pozitívnejšie.

Spolupráca je najčastejšie uvádzaným príkladom pridanej hodnoty EÚ a programov a fondov EÚ v porovnaní s činnosťami na úrovni členských štátov. Spomedzi zainteresovaných strán na spoluprácu častejšie poukazovali výskumné organizácie, národné verejné orgány a jednotlivci. Na druhej strane podniky a priemysel, iné zainteresované strany a jednotlivci častejšie spomínali posilnenie hospodárskej súťaže. Medzinárodné organizácie, univerzity a regionálne verejné orgány zasa častejšie než iné zainteresované strany konštatovali, že pridanou hodnotou programov a fondov EÚ je zvýšená mobilita. Medzi faktormi, ktoré poskytujú značnú pridanú hodnotu programom a fondom EÚ, zainteresované strany spomínajú aj nové trhy, rozličné siete a partnerstvá, združovanie zdrojov a zviditeľnenie.

2.2. Pozičné dokumenty²

Zainteresované strany predložili viac ako 300 pozičných dokumentov, či už *ad hoc* alebo prostredníctvom verejnej konzultácie. Rovnako aj inštitúcie EÚ prijali stanoviská k budúcemu programu. Najčastejšie názory zainteresovaných strán možno zhrnúť takto:

▪ Udržanie trojpilierovej štruktúry so zlepšeniami

S trojpilierovou štruktúrou programu Horizont 2020 panuje vysoká spokojnosť, hoci na účel lepšieho pokrytia celého znalostného reťazca sú potrebné lepšie prepojenia medzi piliermi.

▪ Posilnenie financovania ERC a akcií Marie Curie-Skłodowskej

Európska rada pre výskum (ERC) a akcie Marie Curie-Skłodowskej sú veľmi cenené a ich rozpočet by sa mal zvýšiť.

▪ Posilnenie FET

Nástroj pre vznikajúce technológie a technológie budúcnosti (FET) je dôležitým nástrojom v režime zdola nahor, ktorý by sa mal v budúcnosti posilniť. Aktuálny neuspokojený záujem o tento nástroj je významným problémom.

² Griniece, E. (2018) Synthesis of stakeholder input for Horizon Europe and European Commission analysis [Zhrnutie príspevkov zainteresovaných strán pre analýzu programu Európsky horizont a pre Európsku komisiu].

▪ Podpora kľúčových podporných technológií

Kľúčové podporné technológie zohrávajú dôležitú úlohu v priemyselnej konkurencieschopnosti Európy a v schopnosti riešiť spoločenské výzvy a v budúcnosti si zaslúžia významnú úlohu.

▪ Granty ako hlavný nástroj financovania

Granty sa považujú za jediný prijateľný nástroj financovania pre verejné a neziskové subjekty a mali by zostať hlavným režimom financovania. Finančné nástroje by mohli zohrávať doplnkovú úlohu pre činnosti blízke trhu. Sú potrebné jasné postupy a možnosť výberu finančných nástrojov by nemala viesť k väčšej zložitosti.

▪ Silnejší dôraz na výskum motivovaný zvedavosťou

Na podporu ideí a riešení budúcich spoločenských potrieb je potrebné silnejšie zameranie na výzvy zdola nahor, ako aj primeraná rovnováha s výzvami zhora nadol zameranými na strategické priority.

▪ Opatrenia na stimulovanie rozšírenej účasti

Zainteresované strany opakovane vyzývali na zvýšenie podpory, pokiaľ ide o dosahovanie cieľa „Rozšírenie účasti“, prostredníctvom čoho by sa mali ďalej stimulovať národné investície a budovanie kapacít. Lepšie prepojenie so štrukturálnymi fondmi by pomohlo šíriť excelentnosť. Geografické kvóty pre program EÚ by však oslabili zameranie na excelentnosť.

▪ Menšie projekty spolupráce

Väčšina zainteresovaných strán, ktoré vyjadrili pripomienky k veľkosti projektov, podporuje odôvodnenú rovnováhu medzi veľkými a malými projektmi. Prahová hodnota rozpočtu sa pohybuje od menej ako 3 milióny EUR do menej ako 8 miliónov EUR. Malé a stredné projekty spolupráce ponúkajú dobré vyhliadky na účasť mladých výskumných pracovníkov a začínajúce subjekty (napríklad startupy alebo mladé spoločnosti), a to najmä z členských štátov, ktoré boli doteraz menej aktívne. Menšie projekty môžu byť aj lepšími východiskovými bodmi na skúmanie zaujímavých smerov výskumu, pričom podporou rizikového výskumu by sa stimulovala originalita a kreativita.

▪ Stanovenie misií v oblasti výskumu a inovácií na ambicióznej, ale uskutočniteľnej úrovni a s veľkým dosahom

Všeobecná podpora misií, najmä z hľadiska možného spoločenského významu a zlepšenia vplyvu a zviditeľnenia výskumu a inovácií v EÚ. Misie by mali byť obmedzené z hľadiska počtu, ľahko komunikovateľné, s konkrétnym rozpočtom a harmonogramom a mali by ponúkať potenciál prelomových riešení a jasnú pridanú hodnotu EÚ. Hlavným aspektom by mala byť interdisciplinárnosť, ktorá by sa mala umožniť prostredníctvom nenormatívnych výziev. Zapojenie občanov prostredníctvom misií je veľmi dôležité. Všetky inštitúcie EÚ zdôrazňujú význam väčšej účasti občanov a maximalizácie vplyvu z rámcového programu.

▪ Spoločný návrh a spoločná tvorba s občanmi

Je dôležitejšie postupovať otvorenejšie pri stanovení, návrhu a hodnotení programu EÚ v oblasti výskumu a inovácií; program EÚ by sa mal lepšie zamerať na záujmy občanov, pričom jedným zo spôsobov by mohli byť „úrovne spoločenskej pripravenosti“ zamerané na zvýšenie spoločenského vplyvu. Zainteresované strany zdôrazňujú aj potrebu posilnenia vedeckej komunikácie, ako aj potrebu podpory projektov na rozvoj ambicióznejších komunikačných stratégií vrátane všetkých druhov médií. Osobitne upozorňovali aj na to, aby sa zabezpečilo, že vplyvy stanovených misií budú zverejňované a jasne komunikované spoločnosti.

▪ Posilnenie úlohy spoločenských a humanitných vied

Spoločenské a humanitné vedy ponúkajú silnú hodnotu, pokiaľ ide o riešenie spoločenských výziev a dosiahnutie misií, a mali by mať silnejšie zastúpenie v návrhu kolaboratívnych výziev v rámci programu EÚ pre výskum a inovácie.

▪ Európska rada pre inováciu by mala zjednodušiť podporu a byť akcelerátorom

Tento nástroj mal širokú podporu, ale zainteresované strany zároveň vyžadujú, aby sa nepridala ďalšia úroveň správy. Namiesto toho by sa mali určiť nedostatky a existujúce programy EÚ určené na financovanie inovácie a technológií by sa mali vzájomne zosúladiť a zjednodušiť. Podpora inovačných malých a stredných podnikov a startupov je mimoriadne dôležitá, najmä pokiaľ ide o podporu rastu, a Rada pre inováciu by preto mala zohľadniť skúsenosti získané prostredníctvom nástroja pre MSP v rámci programu Horizont 2020. Zainteresované strany sa rozchádzajú v názore na úspešnosť súčasného systému nástroja pre MSP. Niektorí považujú tento program za veľký úspech programu Horizont 2020, iní sú naopak oveľa kritickejší, pričom poukazujú na vysokú mieru neuspokojeného záujmu a spochybňujú pridanú hodnotu EÚ pri financovaní jednotlivých spoločností. Výsledkom činnosti Európskej rady pre inováciu by napokon nemala byť menšia orientácia na prírastkovú inováciu.

Posilnenie medzinárodnej spolupráce pri riešení globálnych výziev

Mnoho zainteresovaných strán sa vyjadrilo k medzinárodnej spolupráci, a to vrátane približne 70 % všetkých členských štátov, ktoré predložili pozičné dokumenty. Spolupráca s krajinami mimo Európy by sa mala posilniť a uľahčiť prostredníctvom vzájomných dohôd s cieľom zastaviť zaznamenaný pokles medzinárodnej účasti na programe Horizont 2020 a posilniť globálnu prítomnosť Európy prostredníctvom vedeckej diplomacie. Niekoľko zainteresovaných strán sa dotklo otázky prednostného využívania výsledkov výskumu a inovácie v Európe. Objavili sa návrhy, že EÚ by mohla prijať právne predpisy s cieľom motivovať zainteresované strany, ktoré vykonávajú výskum financovaný primárne z európskych verejných fondov, k tomu, aby výsledky tohto výskumu využívali predovšetkým v Európe.

Lepšie zdroje a podpora otvorenej vedy

Údaje a vedomosti získané z projektov financovaných EÚ by mali byť otvorene dostupné, pričom by mali dodržiavať zásady FAIR prístupu k údajom. Výnimky z pilotnej iniciatívy otvorených údajov by sa mali zachovať, najmä pre priemysel. Trendy otvorenej vedy si vyžadujú nové zásady v citačných a akademických systémoch odmeňovania a zlepšenie zručností v oblasti správy výskumných údajov. Niektoré zainteresované strany uviedli aj európsky cloud pre otvorenú vedu, pričom vo väčšine prípadov vyjadrili tejto iniciatíve podporu.

Zjednodušenie prostredia podpory výskumu a inovácií

Súčasný spôsob financovania výskumu a inovácie EÚ sa považujú za príliš zložité; programy by sa mali lepšie zosúladiť a konkrétnejšie prepojiť. Nevýkonné schémy alebo iniciatívy by sa mali zrušiť. Zainteresované strany sa pozitívne vyjadrujú o EIT, ktorý je pokusom o integráciu všetkých strán vedomostného trojuholníka a vytvorenie cezhraničných inovačných sietí ako „skutočných celoeurópskych aktérov“. Zainteresované strany si však uvedomujú, že znalostné a inovačné spoločenstvá EIT sú súčasťou šírenia nástrojov výskumu a inovácií a požadujú formulovanie jasnej pridanej hodnoty a komplementárnosti s inými nástrojmi.

Synergický účinok s ostatnými programami Únie je ťažké dosiahnuť, je však nevyhnutný

Posilnenie synergických účinkov s európskymi štrukturálnymi a investičnými fondmi je veľmi dôležité aj napriek odlišným spôsobom implementácie programov. Existujúca iniciatíva známok excelentnosti

by sa mala posilniť, pričom je nevyhnutné zosúladiť pravidlá štátnej pomoci. Opakovane sa vyžadujú synergické účinky medzi výskumom, vzdelávaním a inováciami.

Zlepšenie procesu strategického programovania

Mala by sa zlepšiť transparentnosť a harmonizácia procesu tvorby pracovných programov Komisie vrátane plného zapojenia členských štátov a lepšieho zosúladiť poradných štruktúr.

Zainteresované strany často uvádzali aj pružnejšie pracovné programy a lepšiu koordináciu medzi útvarmi Komisie a výkonnými agentúrami.

Pokračovanie úsilia o zjednodušenie

Zjednodušenie, ktoré sa zaviedlo pre program Horizont 2020, bolo dobre prijaté, musí však pokračovať. Zainteresované strany pozitívne hodnotia dvojstupňový postup predkladania návrhov, existuje však priestor na ďalšie zdokonalenie procesu (napr. cieľové miery úspešnosti v druhej fáze, podrobnejšia spätná väzba hodnotiteľov, lepšia rovnováha a prispôbenie sa sektorom a vedným odborom). Sadzby úhrad v rámci programu Horizont 2020 fungujú dobre, hoci by sa mohli zvýšiť nepriame náklady pre neziskové organizácie. Zavedenie jednorazových platieb by mohlo priniesť zjednodušenie, zvýšenú pozornosť však treba venovať implementácii. Mal by existovať lepší model na vykazovanie personálnych nákladov a treba zjednodušiť usmerňovacie dokumenty.

Prispôbenie vymedzenia inovácie a zlepšenie hodnotenia s cieľom zachytiť vplyvy financovania rámcového programu

Je potrebné lepšie vymedzenie a meranie vplyvu, najmä pokiaľ ide o budúci prístup zameraný na misie. Širšie vnímanie vplyvu by malo zahŕňať nielen hospodárske, ale aj sociálne, vedecké a kultúrne dôsledky, a malo by zachytiť dlhodobé vplyvy (bez toho, aby to viedlo k príliš zložitému systému merania vplyvu). Povinnosti predkladania správ a monitorovania projektu by mali umožniť meranie pokroku smerom k stanoveným zastrešujúcim cieľom, kým systémy monitorovania by mali slúžiť na meranie toho, ako podporované akcie prispievajú k riešeniu spoločenských výziev a plneniu iných programových cieľov.

3. ZAHRNUTIE VÝSLEDKOV KONZULTÁCIÍ SO ZAINTERESOVANÝMI STRANAMI DO PRÁVNEHO NÁVRHU

V súvislosti so štruktúrou a kľúčovými zásadami, implementáciou a riadením programu Európsky horizont sa v čo najväčšej možnej miere zohľadnili stanoviská zainteresovaných strán.

Na základe celkovej podpory zainteresovaných strán sa zachovala a zdokonalila štruktúra troch pilierov tak, aby sa posilnilo prepojenie medzi piliermi a dosiahol sa väčší vplyv. Kľúčové podporné technológie budú vďaka svojej účinnosti pri riešení spoločenských výziev pokračovať v rámci piliera Globálne výzvy. Návrh všetkých nových prvkov, ale najmä misie a Európska rada pre inováciu v plnej miere odrážajú názory zainteresovaných strán. Občania sa budú podieľať na výbere najrelevantnejších misií, kým Európska rada pre inováciu sa zameria na zjednodušenie existujúcich podporných nástrojov. Hoci Európska rada pre inováciu sa bude zameriavať na prelomovú inováciu, z programu Európsky horizont sa bude naďalej podporovať prírastková inovácia prostredníctvom Globálnych výziev a EIT.

Synergické účinky medzi rôznymi programami financovania sa uľahčia napríklad tým, že sa dosiahne vyššia funkčnosť známky excelentnosti a vyriešia sa otázky štátnej pomoci. Zložitý systém výskumu a inovácií sa plne zohľadňuje prostredníctvom nového prístupu k partnerstvám, ktorý povedie k menšiemu počtu súdržnejších iniciatív s väčším vplyvom a pákovým efektom. Navyše súčasná podpora z programu Horizont 2020 pre krajiny EÚ s nižšou výkonnosťou bude pokračovať a posilňovať sa.

Pokiaľ ide o otázky týkajúce sa implementácie, súčasné miery financovania sa zachovávajú a jednorazové platby sa rozšíria, zohľadnia sa však poznatky získané z prebiehajúcej pilotnej fázy. Výzvy v režime zdola nahor budú tvoriť základ v dvoch pilieroch. Ustanovenia o pridružení k programu Európsky horizont, ako aj kritériá oprávnenosti na financovanie sú nastavené na to, aby sa zvýšila medzinárodná spolupráca. Strategické programovanie výziev sa napokon stane transparentnejším a otvorenejším, aby sa zabezpečilo aktívnejšie zapojenie inštitúcií EÚ, občanov a koncových používateľov.